

Бифуркация нүктесінде

2022 жылдың қорытындысы бойынша Қазақстанның негізгі макроэкономикалық индикаторлары

Экономиканың үздіксіз «салқындауына» қарамастан, инфляцияның өсуіне қарсы күрес келесі жылы мемлекеттің басым міндеті болып қала береді. Сонымен қатар, қоршаған ортаның ықтимал тәуекелдері елдің ЖІӨ өсуін бәсеңдетіп қана қоймайды (энергия ресурстарының бағасына жоғары тәуелділікке байланысты), сонымен қатар инфляциялық қысымды төмендету бойынша жұмыстарға кедергі келтіру мүмкін (импортқа байланысты, негізінен РФ). Мүмкін болатын экзогендік тәуекелдердің қатарына аймақтағы және әлемдегі ең ірі экономикалардағы тұрақсыздық, дамушы елдерде өсіп келе жатқан борыштық және валюталық тәуекелдер, санкциялық шектеулер мен сауда соғыстары, дамушы нарықтардан өтімділіктің одан әрі кетуі және ірі қаржы конгломераттарының дефолттары, сондай -ақ әлемдік орталық банктердің мөлшерлемелерінің ұзақ мерзімді өсуіне байланысты әлемдік экономикадағы терең рецессия жатады. ҚҚҚ талдау орталығының пікірінше, бұл факторлар 2023 жылы негізгі макроэкономикалық индикаторлардың даму траекториясын айқындайтын болады.

Экономика 2,5–2,9% аралығында өседі

ЖІӨ

2022 жылдың IV тоқсанында ЖІӨ қарашаның басына қарай бірінші жартыжылдықтағы 4,6% шығынан 2,5%-ға дейін біртіндеп төмендейді. Бұл негізінен тау-кен өнеркәсібінің динамикасына байланысты (-1,0% 10M22), ал экономиканың барлық басқа салаларында өсім 3% - дан асады (ауыл шаруашылығында 8,2%; байланысты 7,1%; құрылыста 5,0%; саудада 4,1%; көлікте 3,9%).

Қараша айының ортасында ҚҚҚ-ның бірінші ЖПҚ жөндеуді аяқтау, энергия ресурстарына (мұнай, газ, уран) бағаларды ең жоғары мәндерден түзету, қазақстандық мұнайды шетелге тасымалдаудағы қиындықтар, рекордтық инфляцияға байланысты монетарлық жағдайларды қатаңдату және 2021 жылдың жоғары базасы жыл қорытындысы бойынша ЖІӨ мәнін 2,5–2,9% шегінде айқындайды.

Теңге бағамы қолайсыз факторлардың қысымымен төмендеуді жалғастырады

ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТА

2023 жылы доллар 497,1-ге дейін қымбаттауы мүмкін, бұл ағымдағы деңгейден 5,7%-ға жоғары (470,35Т). Жаһандық шикізат нарығында одан әрі "салқындату" және АҚШ-тағы жоғары мөлшерлемелер саясатын жалғастыру теңгеге қысым көрсетуі мүмкін.

Сонымен қатар, Ресей рублінің күтілетін әлсіреуі және аймақтағы күрделі геосаяси жағдай ұлттық валюта бағамына теріс әсер етуі мүмкін, ал ішкі макрофакторлар бағамның құбылмалылығын (төлем балансы мен ҚР республикалық бюджетін теңестіру, Ұлттық Банктің ақша саясатын жедел өзгертуі, Ұлттық қордан мүгедектерді тұрақты сату және т.б.) тегістейтін болады.

2022 жылдың қорытындысы бойынша ТБИ өсімі 20%-дан асуы мүмкін, ал 2023 жылы — 14,3%-ке дейін баяулауы мүмкін

ИНФЛЯЦИЯ

Қараша айының қорытындысы бойынша тұтыну бағасы жылдық 19,6%-ға өсіп, ҚРҰБ-ның 2022 жылға арналған инфляция бойынша тамыз болжамының жоғарғы дәлізінен 16–18% - ға асып түсті. Елдегі бағаның өсуінің негізгі драйвері азық-түлік компоненті болып табылады (+24,1%), ал азық-түлік емес инфляция аздап айқын өсуде (+18,6%), ал ақылы қызметтердің инфляциясы одан да әлсіз (+14,1%, бағаны реттеу әсері).

Жыл соңына қарай, мереке қарсаңында тұтынушылық сұраныстың қысымы өсуде. Бюджеттік ынталандыру да өсуде: 9M2022 үшін шоғырландырылған бюджет шығыстары 9M2021 (+19%) үшін 114,2 трлн теңгеге қарсы 116,9 трлн құрады. Баға қысымы жеміс-көкөніс маусымының аяқталуына, импорттық тауарлардың қымбаттауының жалғасуына, жеткізу тізбегіндегі іркілістерге, сондай-ақ экономикадағы теңгерімсіздіктердің сақталуына (жоғары импортқа тәуелділік және жекелеген секторлардағы шоғырлану) байланысты да күшеюі мүмкін. Тиісінше, 2022 жылдың қорытындысы бойынша ТБИ 20%-дан асуы мүмкін, ал төмендегілердің барлығы екі таңбалы болып қалады және жыл соңына қарай 14,3% - қ ұрайды (Қаржы нарығы сарапшыларының күтуі бойынша).

БАЗАЛЫҚ МӨЛШЕРЛЕМЕ

Экономикадағы нақты мөлшерлеменің теріс мәні 2023 жылға дейін сақталады

Базалық мөлшерлеме 2023 жылдың бірінші тоқсанында (2016 жылдың мамырынан бастап ең жоғары деңгейде) жоғары болып қалады, бірақ одан кейін елдегі инфляциялық қысымның шығынан өтіп, кейіннен оның тұрақты төмендеуі шартымен оның біртіндеп төмендеуі мүмкін. Бұл ретте 2023 жылдың соңына қарай қаржы секторының сарапшылары пайыздық мөлшерлемені ағымдағы деңгейден 16,75% - ға (-325 базистік тармақ) жылдық 13,5% - ға дейін төмендетуді күтуде.

Осылайша, ел экономикасы үшін тепе-теңдік деңгейінде 3–4% шегінде Қазіргі уақытта экономикадағы нақты пайыздық мөлшерлеме -2,85% (базалық минус инфляция) құрайды және сарапшылардың күтуі бойынша келесі жыл бойы теріс болып қалады (2023 жылдың соңына қарай -0,8%), бұл теңгелік активтердің тартымдылығына және ұлттық валюта бағамына теріс әсер ететін болады басқалары тең жағдайда.

2023 жылы ЕДБ активтерінің орташа өсуі күтілуде

БАНК АКТИВТЕРІ

Банк секторы активтерінің, оның ішінде несие портфелінің өсуі соңғы жылдардағы екі таңбалы мәндерден 2023 жылы бір санның өсуіне дейін баяулауы мүмкін. Несиелендірудің баяулауы қарыз алушылардың несиелік тәуекелдерінің өсуіне байланысты болуы мүмкін, бұл ШОБ өтімдерін мақұлдаудың салыстырмалы түрде төмен деңгейін (50%-дан төмен), тұтынушылық кепілсіз несиелендіруді (40% - дан төмен), ипотеканы (40% - дан төмен) анықтайды.

Ірі кәсіпкерлік субъектілерін несиелеу сегментінде (мақұлдау-60%) нарықтық өнімдер бойынша мөлшерлемелер өндірістің рентабельділігіне жақындайды (атап айтқанда, өңдеу өнеркәсібінде, құрылыста, саудада), соның салдарынан Мемлекеттік бағдарламалар жағына сұранысты қайта теңгерімдеу орын алуы мүмкін. Бұл ретте оларды одан әрі қысқарту және қолданыстағы көптеген жеңілдікті бағдарламалардың төмен қалдық көлемі 2023 жылы жаңа қарыздар берудің жалпы динамикасына кері әсерін тигізетіні сөзсіз.